

Zatweeschu Awise.

Nr. 53.

Zettortdeenâ 30. Dezember.

1854.

Draftehts pee J. G. Hofmanu un A. Johanniön.

Mehs no Deewa schehlastibas

Nikolai tas pirmais,

Keisers un patwalbineeks wiffas Kreewu-semmes,

Pohstu Rehninsch,

u. t. j. pr., u. t. j. pr., u. t. j. pr.

dohdam wiffseem sinnaht:

Muhfu mihleem ustizigeem pawalsineekem staidri deesgan irr sinnam, kälabbad tas karsch tohp west, kas lihds schin wehl naw beidsees. Wiffa Kreewu semme sinn, ka Mehsh, nei gohda kahrigi buhdami, nei kahrodami pehz kahdahm jaunahm rektehm jeb leetahm, kas pehz teefas un taisnibas Mums ne bij peenahkamas, itt ne ko ne effam darrtjuschi, zaur ko schis karsch ne dohmajoht irr iszehlees. Mehsh zittu ne ko ne effam gribbejuschi, ka tiktai pasargahntahs wezzas rektes un to labbumu, kas tai ihstizigai basnizai un Muhfu tizzibas beedreem Anstruma semme bij nowehletas un ko wiffas waldischanas par taisnahm bij pasinnuschas. Bet te nu gaddijahs zittas waldischanas, kas, — Muhfu firdspadohmus pahrgrohsidamas un tizzedamas wiffadus wiltigus un fleppenus padohmus, kas Muhfu firdi muhscham naw zehluschees, — aiskawejuschas, ka schi swehtas tizzibas leeta ne warreja isdohtees, un nu schihs waldischanas wehl irr sabecedrojusches prett Mums leela eenaidneeku-beedribâ. Isfluddinadams, ka tahs ne ko zittu ne gribboht, ka tik ween Turkeem eet paligâ un to Turku walsti no isnihkschanas isglahbt, schihs waldischanas ar sawu karraspehku nu prett Mums darbojahs ne Turku semme, bet paschôs Muhfu walstis rohbeschôs. Kur tik dauds mas kahdâ weetâ Muhfu walsti warr peekluht, tur tahs Muhfu Anstruma

juhrà, Baltâ un Mellâ juhrà, Krimes pussfallâ, irr wiffstahlatâs juhremallâs leelajâ Kluffâ juhrà, Mums nu uskriht wirsû. Wiffsaugstataiz Deews Kungs lai irr flawehts, ka Muhfu eenaidneeki itt wiffur, pee Muhfu karraspehka kâ arri pee wiffseem augsteem un semmeem Kreewu-semmes eemahjotajeem atrohn itt stiprus prettineekus, kas sawu mihlu tehwsenmi un sawu Keiseru ar karsu mihlestibu mihlodami zeen, un Mehsh zaur to saldi eepreezinati tahdôs grubtôs laitôs un paschôs leelâs behdâs, kas karraspehka deemschehl allaschin wiffus apgrubtina, — ar preeku redsam, zil gohdigi un teizami Muhfu pawalsineeki scho sawu mihlestibu parahda, un kahdus teizamus darbus Muhfu karraspehka tadehl darra. Tas irr redsams no tam, ka Muhfu karraspehka, jebchu muhsu eenaidneeki gan bij nahkuschu ar dauds leelaku spehku, schohs tomehr tik dauds reises gluschu irr nomaitajuschu winapuss Kaukasus kalneem, ka teem isdeweess tohs aisdriht prohjam no Binu-semmes juhremallahm un fallahm, jebchu tee irr schi ar dauds leelaku spehku bij atnahkuschu ne kâ mums tur bijis; ka teem bij ja-atstahjahs no Solowezkas klohtera-namma pee Baltas juhremallas un no Petropawlowstas ohstas Kamtschattâ winapuss Sibiras; bet wiffuwaitraf tas redsams pee tam, zil firdigi, stipri un pastahwigi tee turrâhs Sewastopoli, fur tee padarra tik lohti teizamus, drohschus karraspehka, un tik pastahwigi un ne-apnikkuschu deenakt prett eenaidneekem darbojahs, ka arri pascheem eenaidneekem ja-isbrihnojahs un ja-usteis muhsu lauschu firdis. Deemam par to patekdami ar leelu ihstu firdspateizibu, Mehsh wiffas tahs leelas grubtibas, to preezigu zil-

nischanohs un tohs drohschus darbus Muhsu farra-spekta va juhu un wirt semmes, un arri to farstu un dedfigu firdi, ar fo wiffi augsti un semmi Muhsu walsti labpraht peepalithd, usluhfojam ka kahdu galwoschanu un skaidru parahdischanu par to, ka arri us preekidde-nahm Muhsu leeta labbi isweddissees. Muhsu Kristus mihestiba firdi Mums leeds wehleht, ka wehl zilweku affinis taptu isleetas, un Meh s tadehl itt pateesi ne turretimees prettim, kad tee Muhs us meeru usrunnadami, tahdas leetas no Mums gribbehs un prassih s, kas labbi sa-eet ar Muhsu walsts gohdu un wisseem Muhsu miheem pawalsneekem pee labklah-schanas buhs derrigas. Tomehr Mums irr un paleek wehl ohtrs tik pat leels likkums, kas Mums pawehl, schinni nikna un pastahwigâ karroschanâ gattaweem buht us to, wissu up-pureht un ar wissu sawu spehtu itt wissu labbi fataisiht, ka Meh s warretum pasargatees no iffatra pehta, fo Muhsu eenaidneeki nodoh-majusch i Mums padarriht. Juhs Kreewi! Juhs Muhsu ustizzigi dehli! Juhs apraddu-schi itt ne fo taupiht, kad pats Wissuwaldigois debbesis juhs aizina pastrahdaht leelu un swehtu darbu. Juhs tad ne taupeet ne sawu mantu neds nabbadstibu, ne dand gaddu gruhtibas un sweedrus, ne sawu dschwibu un sawas paschas affinis, neds arri juhsu behrnu affins lahfes. Tahs swehtas leesmas kas juhsu fir-dis eedesinajuschees kad schis karsch eesahzees, wehl eefsch jums degtin degg; sinnam tahs arri ne kad ne isdseffih s lai nahk kas nahk-dams, — un juhsu firdsdohmas arri irr un paleek tahs firdsdohmas juhsu Kunga un Keisera. Un ja buhtu wajadsigs, tad Meh s wiffi tohpâ, ir Meh s juhsu Keisers un ir juhs Muhsu pawalsneeki, — peeminuedami sawa mihta, nelaika Keisera Alexandra gohda wahrdu s, fo schis tahdâ paschâ no Dee-wa dohta gruhtâ pahrbaudischanas laikâ teizis, sazzidams: „Ar dselst rohka un Kristus krusu firdi,“ — wiffi eesim eenaid-neekem prettim un pasargasim to wissdah-gaku mantu schinni pasaulk, — Muhsu mihtas tehru-semmes drohschibu un gohdu.

Tâ kas irr sarakstih ts tappis Gatschina Keisera pilli, tanni 14. Dezemberâ mehneschâ deenâ schinni weentuhkstohts astonsimts peektâ desmitâ un zettortâ gaddâ Muhsu waldischauas.

Us scho wissangstaku grahmatu pats Kungs un Keisers ar Sawu rohku irr rakstijis:

„Nikolai.“

Vateiziba Latweeschu Awischu rakstijajem un lassitajem.

Swehtku darbi gan sakrahjuschees, ka ne sinnam fur sahkt fur beigt, un irr swehti darbi, us fo wissa firds un dwehsele speeschahs ar leelu preefu: sweizinaht to jaunpeedsimmuschu Kungu un Pesti-taju, un muhsu firdis tam fataisiht patihkamu mah-jas-weetu. Tomehr sw. darbs kahdu stundinu jakawe; — jo ne gribbam buht lihdsfigi teem 9 nepateizigeem, bet firds speesch leelus pateizibas par-radus ismaksah tirms jaunu gaddu sahkam. Wiffu gaddu juhsu mihestibas dahwanas tik baggati baudijusch i un tik brangi ar tahm pahrtikluschi, wei paliksim bes itt ne kahdeem pateizibas wahrdeem. Kam mutte bij luhgtees un barrotees, tam lai arri irr mutte pateiktees miheem derwejeem. Un juhs teizamee Awischu rakstijaji gan pelnijusch i leelu gohdu. Do no firds apleezinahs tas leelais lassitaju pulks kas itnedekas ar preefu sagaidih s tahs 3 tuhkstochas Awischu lappas, fo juhsu gudras un mihtas spalwinas tam sagahdajuschas. Zif derrigu un smekkiu bariibu juhs gohbigi rakstijaji saweem miheem Latweescheem dewusch i, to redsam skaidri no tam, ka tas lassitaju pulks wairin wairojahs. Zif prassiet Hoffmanna un Johanna sohna kungus, tee ne sinnahs deefgan par to pateikt ir teem teizameem rakstijajem un ir teem miheem lassitajem, ka abbi ne schello ne sawus sweedrus, ne sawus spohschus rubekus. Saffta: tik nahzeet ir jaunâ gaddâ wehl un wehl wairat ar tahdahm dahwanahm, tad ees wehl jo labbi, un tahdu nelaimi ar to nelahgu papihru wairs neredseet. Bet ka tad meh s, tas muhschigais S — j, jums lai pateizam? Ar muhsu wahrdeem ne kas lab s jaw ne buhs, ar muhsu muhschigeem wahrdeem senn jaw buhseet apnikluschi. Tadehl istelk-sim juhsu paschus gohda-wahrdu s, un zif iffatrs pee schih s labbas un derrigas leetas irr ispuhlejees ar saweem teizameem raksteem. Tad nu lassiet paschi kahdi tee gohha wihri, kas muhsu firds pateizibu pelnijuschees.*

*) Tad Raitis gallâ rahba zif to rakstu ittats Awises teizigis.

1. Zeen. Ribgas mahj. Berent (B...t) no B. 9.
2. — Bahrbeles — Bedel (B—l) no K. 1.
3. — Faun-Auzes — Bielenstein (B—n) K. 1.
4. — Dohbeles — Bock (C. W. B.) K. 1.
5. — Ribjes — Brasche (B...e) K. 5.
6. — Felgawas — Courabi K. 1.
7. — Kalzenawas — Döbner (—ö—) B. 5.
8. — Appriffes — Grot K. 11.
9. — Subbates — Grüner (Gr.) K. 6.
10. — Niskraufles — Häusler (H. H.) B. 7.
11. — Gaujenes — Heerwagen (H—g—n) B. 6.
12. — Rindes — Hillner (H—l—r) K. 4.
13. — Ribgas — Hillner B. 1.
14. — Felgawas — Hugenberger (Hgnbrgr) K. 19.
15. — Dohrwas — Katterfeld (H. E. K.) K. 6.
16. — Waltaikes — Katterfeld K. 1.
17. — Puffes — Kawall (K—ll) K. 33.
18. — Sallašmuischas — Klassohn (K—n) K. 6.
19. — Pehteruppes — Kneriem (Kn—m) B. 4.
20. — Smiltenes — Kügler (C. K...r.) B. 2.
21. — Dalbes — Kupffer (H. K.) K. 8.
22. — Kandichats Krause (Kr...e) K. 1.
23. — Biršhumuischas — Lundberg (L.) K. 3.
24. — Birfes — Mühlendorff (ff.) L. 9.
25. — Lubahnes — Peitan (A. P—n.) B. 1.
26. — Gulbenes — Schilling (S—l—g) B. 3.
27. — Wezs Peebalgas — Schilling (F. Schllg.) B. 1.
28. — Slohkas — Seeberg B. 1.
29. — Madleenes — Stoll (S...l.) B. 4.
30. — Engures — Seiler K. 1.
31. — Schenberges — Sorotschenko K. 2.
32. — Egiptes — Swenson (S—n.) K. 3.
33. — Ribgas — Ulmann B. 1.
34. — Nerretes — nelf. Wagner (W—r.) K. 7.
35. — Diggengajes — Weyrich (—y—) K. 7.
36. — Felgawas — Schulz (S—z.) K. 98.

No mihteem skohlmeistereem, teefas-škrihwereem, rentes fungeem, sullaineem un zitteem Patweeschu zilwekeem ar pateizibu peeminnam:

1. Zeen. Alfsch 1.
2. — Anfs Peitan (A. L.) 4.
3. — Baumann 1.
4. — Bach (—ch.) 1.
5. — Breede 2.
6. — Dünsberg 15.
7. — B. D. 1.
8. — Eichwald 1.
9. — Enggiefer (A. E. gg...r.) 2.
10. — Ernstsohn 1.
11. — Freyberg 1.
12. — Freymann (y—) 2.
13. — Friedenbergl 1.
14. — Freimann 2.
15. — Goldstein 1.

16. zeen. Greethen 1.
17. — Hamburger (M. H.) (Hagr.) 5.
18. — Jannsohn 1.
19. — Jenke 1.
20. — Junghahn (C. J—n.) 10.
21. — Jukkums B. 2.
22. — J. B. 1.
23. — Kahnberg 1.
24. — Kaufchen 1.
25. — Knappe 1.
26. — Kerche (K. E.) 2.
27. — Leppewitsch (C. D. L—ch.) 9.
28. — M. L. 1.
29. — M. B. 1.
30. — M. S. 1.
31. — Mertens 1.
32. — Mahlberg 1.
33. — Pelling 8.
34. — Piffik 2.
35. — Prinz 5.
36. — Remssohn 1.
37. — Spag 1.
38. — Schmidt (M. Sdt.) 3.
39. — Spunde (K. Sp.) 1.
40. — Schönberg (C. F. S.) 34.
41. — Siewers 1.
42. — Treimann 1.
43. — Trufau 1.
44. — Ulpe (P. U.) 20.
45. — Ukstin 1.
46. — Vieting (M. V.) (—t—) 12.
47. — Weinberg (W...g.) 2.
48. — Weinberg (C. W...g.) 7.
49. — Weil 1.
50. — Zirriht 12.

(Mehs të ne effam peerafstijuschi ne B. (Widssemme) nedf K. (Kurssemme) tadeht, fa ne wisseem sinnam to mahju wahrdu. Zo arween wehl gaddahs, kas sawus rakstus atsuhta woi bes sawa pilnigi appakškrakstita wahrda, woi arri ne, fur tas mahjo. Ja nu weenam ne peelikam to mahjas wahrdu, tab arri ne teem zitteem.)

Zo nu ar preeku isstahstijuschi, teiksim wehl ar pateizibu, fa muhsu Awises wissadi eet us preekschu un us labbu. Pehrnojā gaddā bijuschi tillai 2 tuhstoschi, schogadd wairaf kā 3 tuhstoschi lassitaji; bij 70 rakstitaji, schogadd 86. Starp scheem 36 mahzitaji, prohti no Kurssemmes 23 — no Widssemmes 13 — un 50 no paschas mihtas Patweeschu zilts; — un fur tab nu wehl wissi tee, kas ar saweem raksteem gan arri bij puhlejuschees, bet scho reisi teem wehl ne bij itt labbi isdewees, un tadeht puhlesees us jaunu gaddu labbaku laimi redseht. Woi tab ir scheem par sawu labbu firbi

tapat ne dohsim të pateizibu. Kad tad ne! — Bet wehl jateiz, un ne warram slehpt, ka Kursennee-feem ir scho gadd pahr Widsemneekeem wirtrohka palikkuse pee rakstijaju ka pee lassitaju skaitta. Us Widsemmi ifnedbetas aisgahjuschas 1 dalla, — us Kursemmi 2 dallas. Tapat arri bijis ar to Pant-fahrti un winnas isstahstischanu. Dhtru tik daußf Kursenneeku to panehmuschi. Gan warr buht teesa, ka Kursemme mahjo wairak to Latweeschu. Zomehr preezajohs ar itt leelu preeku, ka muhsu Awises palikkuschas ka kahda mihliga rohka, kas abbus schohs nahburgus un kaininus ka wesdama sawedd, lai abbi weena sirdi kohpa us to darbojahs, peenemtees Kristus tizziba, Deewa wahrda zeenischana un sawa schehliga Keisera mihlestiba, — ka ta Latweeschu tauta paliktu jo deenas jo wairak ihsti Deewa behrni, Kristus kalpi un sawa Keisera gohdigi klausitaji, — jo tad sinned, muhsu mihku Latweeschu laiziga un muhschiga labklahschana sahks plaukt un seedeht ka augligs abbotu dahrsinsch pawassara laika! Us to muhsu Awises ar wissu sawu publinu no sirds gribb peepalihdfeht. Us to lai tad ir tas jaunais gads irr isdewigs jums un mums. Ak Kungs Kristus! tad darri Tu to mums augligu zaur Lawu shehlastibu un swehtibu pee meefas un pee dwehseles. Amen!

S—3.

Latweeschu Awischu 33scha gadda gahjuma galla 1854.

Melb. Beträngt mit Laub zc.

1.

Schis gads ar daschahm grubtahm behdahm gahjis
No mums us muhschibu;
Un jauns pee rohbescheem jaw irr peestahjis,
Kas nahk ar zerribu.

2.

Bet eekam mehß to jaunu gaddu sahkam,
Ar Deewu sakkam schim.
Mehß labbu wehledamees preekscha nahkam,
Ko jaunä zerresim.

3.

Mehß pateizam par Awisehm eeksch preeka,
Ko schogadd lassijam;
Bij labbas, baggatas, ka ne faisch neeka,
Pehz tahm tik prassijam.

4.

Paldees Jums zeenigeem par daschahm sinned,
Ko dewat allasch mums,

Mehß daußf jo gudri tappam nu zaur winnahm,
Par to lai gohds irr Jums!

5.

Paldees Jums, zeenigs Schulz, par darbu grubt
Un farra-sinned arr';
Lai turpmaß wairak lassitaju buhtu,
Tuhß' sinned berreht warr'.

6.

Paldees teem driffereem par maksu lehtu
Un kohschu*) papibru;
Kaut wairak lappinu tee driffekt spehtu
To Lawu Awischu.

7.

Kad jauni lassitaji tikfai rastohs
Us jaunu gaddinu,
Un muhsu brahti labpraht maksahst prastohs
Scho masu naudinu.

8.

Mehß luhdsam zeenigus un daschu brahti
Us jaunu palihdfeht
Ar raksteem teizameem gan tuwu, tahli
Mehß allasch eepreezht;

9.

Tad muhsu tauta plauks un gaisma zelsees
Ar katru mihku rihr;
Un krehsliba itt tahntu prohjam welsees,
Kad prahtam saule spihd.

Latweeschu Arlichu lassitaju wadd
E. F. Schönberg.

Wezzu gaddu beidscht.

Weens gads jau atkal nohst ar wissahm sawahm
deenahm
Un steidsahs prohjam eet us garru muhschibu.
Bet dohdams „Ardeewas“ wunsch ar sawz wehl
weenam!

Ak zilweks, zilwelks! tew buhs ja-atbild, ka tu
Zè katru deeninu un stundu pawaddijis;
Ka dsihwojs, turreees, kahds wahrds, dohmol
bijis.

Bet ja to nespehi, tad, pirmes gads gribb atschfu
tees,
Kriht zellös luhds un brehz: Ak Kungs ap
shehlojees!

E. Dünßberg.

*) Us gallu wairs tahds ne bij! Schönberg. Us pred
schu gan tahds buhs. S—3.

Brihw druffekt.

No juhrmallas-gubernements augstas waidlschanas puffed: Oberlehrer G. Alaeß, Zensur.
No. 403.